

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

**Vispārējas tautsaimnieciskas
nozīmes pakalpojumi (VTNP) nosacījumi atbalsta
2.1.3.1.pasākuma «Pašvaldību pielāgošanās klimata
pārmaiņām» pirmā kārtā**

CFLA Valsts atbalsta nodaļas vadošā eksperte
Ilze Akmentiņa

Ilze.Akmentina@cfla.gov.lv

24.07.2024.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
struktūrfondi un
Kohēzijas fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Kas ir vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi (VTNP)

- ✓ Nav definīcijas ES līmenī, dalībvalstis pašas precīzi define, jābūt skaidram saturam;
- ✓ VTNP tiek sniegti visas sabiedrības interesēs;
- ✓ VTNP ir pakalpojumi, ko tirgus dalībnieks, ja tas ņemtu vērā savas komerciālās intereses, neuzņemtos sniegt vispār vai neuzņemtos sniegt tādā pašā apmērā pie tādiem pašiem nosacījumiem kā definētajā "īpašajā uzdevumā" – ir pierādāma tirgus nepilnība;
- ✓ jāpamato iemesli, kuru dēļ VTNP pilnvarotājs uzskata, ka attiecīgo pakalpojumu tā īpašā rakstura dēļ ir jāklasificē kā VTNP un to jānošķir no citas saimnieciskās darbības;

Piemēri: Siltumapgāde, Ūdensapgāde un kanalizācija, Valsts apmaksātā veselības aprūpe, Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi, Sabiedriskais transports

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Normatīvais regulējums VTNP jomā

Komisijas 2011.gada 20.decembra lēmums (**2012/21/ES**) par Līguma par ES darbību 106.panta 2.punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi

ES nostādnes par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu (2011)

Komisijas 2012. gada 25. aprīļa regula (ES) Nr.**360/2012** par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108.panta piemērošanu de minimis atbalstam, ko piešķir uzņēmumiem, kuri sniedz pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi

Komisijas 2012. gada 11. janvāra paziņojums Nr. **2012/C 8/02** par Eiropas Savienības atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu (skaidro būtiskus jēdzienus VTNP jomā)

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. **1370/2007** (2007. gada 23. oktobris) par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1107/70

EK

rokasgrāmata

https://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/new_guide_eu_rules_procurement_lv.pdf

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

VTNP būtība

VTNP sniegšana ir saimnieciskā darbība!

Valsts vai pašvaldība ar līgumu uzliek pienākumu uzņēmumam/struktūrai sniegt pakalpojumu un attiecīgi kompensē tos neto izdevumus, ko rada pakalpojuma sniegšana.

Komercdarbības atbalsts = kompensācija par sniegto VTNP.

Kāpēc piemēro komercdarbības atbalsta kontroli?

Uzņēmums veic ekonomisku aktivitāti → saņem kompensāciju par VTNP
→ tiek radīta selektīva ekonomiska priekšrocība → var radīt konkurences kropļojumu ES iekšējā tirgū

Kad VTNP uzlicējs ir definējis VTNP, šo pakalpojumu ar speciālu pilnvarojuma aktu uztic sniegt vienam vai vairākiem komersantiem. *(par pilnvarojuma akta nākamajā slaidā)*

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Pilnvarojuma akts

1) sabiedriskā pakalpojuma pienākumu **saturs**

- ✓ skaidri definēts uzticētais sabiedriskas nozīmes pakalpojums
- ✓ prasības sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam par nepieciešamā tehniskā aprīkojuma uzturēšanu un atjaunošanu, lai nodrošinātu minēto pakalpojumu izpildi saskaņā ar katram konkrētajam pakalpojumam izvirzītajām prasībām

2) pilnvarojuma **termiņš** (līguma darbības laiks nav īsāks par 5 gadiem un nepārsniedz 10 gadus)

3) sabiedriskā pakalpojuma sniedzējs un pakalpojuma sniegšanas **teritorija**

- ✓ Var tikt definēta visa Latvijas teritorija

4) komercsabiedrībai piešķirto ekskluzīvo vai īpašo tiesību būtība

5) kompensācijas mehānisma apraksts un atlīdzības maksājuma aprēķināšanas, **kontroles un pārskatīšanas kārtība**

- ✓ regulāras kompensācijas atbilstības pārbaudes vismaz ik pēc trim gadiem pilnvarojuma akta darbības periodā, kā arī tā beigās

6) pasākumi atlīdzības (kompensācijas) maksājumu **pārmaksas** novēršanai un atmaksāšanai

7) **atsauce** uz lēmumu Nr.2012/21/ES

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Piemērs - ekskluzīvās vai īpašās tiesības

Sabiedrisko siltumapgādes pakalpojumu **sniegšanas teritoriju** un sabiedrisko siltumapgādes pakalpojumu sniedzējam piešķirtās **ekskluzīvās vai īpašās tiesības būtību**, tai skaitā, norādot atbilstošo pašvaldības administratīvo teritoriju (novadu vai valstspilsētu) vai pašvaldības administratīvās teritorijas daļu (novadam – pilsētu, pagastu, ciemu vai to daļu; valstspilsētai – administratīvās teritorijas daļu) un konkrētos sniedzamos siltumapgādes sabiedriskos pakalpojumus.

*Piemēram, PAŠVALDĪBA piešķir VTNP SNIEDZĒJAM [pakalpojuma sniedzējs/Kapitālsabiedrība] **ekskluzīvas** tiesības sniegt sabiedriskos siltumapgādes pakalpojumus visā [valstspilsētas, novada nosaukums] administratīvajā teritorijā vai Pakalpojuma sniedzējam ir piešķirtas **īpašās** tiesības [valstspilsētas, novada nosaukums] administratīvajā teritorijā, izņemot [valstspilsētas, novada nosaukums] (novadam – pilsētu, pagastu, ciemu vai to daļas; valstspilsētai – administratīvās teritorijas daļu)... teritoriju, sniegt šā līguma ...punktā noteiktos sabiedriskos siltumapgādes pakalpojumus.*

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Apliecinājums par pārkompensācijas kontroli

Ja projektā tiek iekļautas darbības, kas ir saistītas ar sabiedriskā ūdenssaimniecības pakalpojuma sniegšanu, projekta iesniedzējs iesniedz sadarbības iestādē vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojuma pilnvarojuma uzlicēja apliecinājumu par šo noteikumu 19.6. apakšpunktā minētās atlīdzības (kompensācijas) maksājumu kontroli un pārskatīšanu, kā arī minēto atlīdzības (kompensācijas) maksājumu pārmaksas novēršanu un atgūšanu, ievērojot Eiropas Savienības līmenī noteikto pārbaūžu regularitāti, bet ne retāk kā reizi trijos gados un pilnvarojuma akta darbības perioda beigās

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Piemēri līguma nosacījumiem saistībā ar kompensācijas mehānisma aprakstu un atlīdzības maksājuma aprēķināšanas, kontroles un pārskatīšanas kārtību (ietverot regulāras kompensācijas atbilstības pārbaudes vismaz ik pēc trim gadiem pilnvarojuma akta darbības periodā, kā arī tā beigās un pasākumi atlīdzības (kompensācijas) maksājumu pārmaksas novēršanai un atmaksāšanai

Gadījumā, ja VTNP kompensācijas mehānisms noteikts iestādē ar atsevišķu kārtību, tas jāiekļauj līgumā, piemēram, *Kompensācijas aprēķināšanas metodika tiek noteikta ar ...dokumentu.*

Kompensācijas parametru uzraudzības kārtība - *Pašvaldība, vismaz ik pēc trīs gadiem Līguma darbības laikā un Līguma darbības beigās nodrošina kompensācijas parametru atbilstības kontroles veikšanu, t.i. ne vēlāk kā līdz ... un*

Pašvaldība izskata uzņēmuma iesniegto atlīdzības maksājumu/kompensācijas iesniegumu saskaņā ar *Pašvaldības saistošajiem noteikumiem (vai cits dokuments)* par atlīdzības maksājumu/kompensācijas piešķiršanas kritērijiem, aprēķinu un kontroles kārtību un pārmērīgas kompensācijas novēršanu, ņemot vērā, ka pieprasāmā summa nevar pārsniegt summu, kas nepieciešama, lai segtu neto izmaksas, kas rodas, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumus, tostarp saprātīgu peļņu (atbilstoši EK lēmuma 2012/21/ES 5.panta 1.punktam) un var lemt par attiecīgu atlīdzības maksājumu/kompensācijas piešķiršanu.

Pašvaldība ne retāk kā reizi gadā veic pārbaudes par Sabiedrībai piešķirto atlīdzības maksājumu/kompensāciju izlietojumu un tā atbilstību piešķiršanas mērķiem saskaņā ar *Pašvaldības saistošajiem noteikumiem (cits dokuments)* par atlīdzības maksājumu/kompensācijas piešķiršanas kritērijiem, aprēķinu un kontroles kārtību un pārmērīgas kompensācijas novēršanu, kas atbilst EK lēmuma Nr. 2012/21/ES 5. un 6.pantam. Ja pārmērīgas kompensācijas summa nepārsniedz 10 % no vidējās gada kompensācijas summas, šādu kompensāciju var pārnest uz nākamo periodu un atskaitīt no kompensācijas summas, kas jāmaksā par minēto periodu. Bet, ja kompensācijas summa pārsniedz saskaņā ar EK lēmuma Nr. 2012/21/ES 5.pantu noteikto summu, tad uzņēmumam ir pienākums atmaksāt saņemto pārmērīgo kompensāciju.

Atsauce uz FM vadlīnijām, pēc kurām vadīties:

[https://www.fm.gov.lv/lv/skaidrojosie-materiali/Vispārējas-tautsaimnieciskas-nozīmes-pakalpojumu-\(VTNP\)-kompensācijas-noteikšanas-metodes](https://www.fm.gov.lv/lv/skaidrojosie-materiali/Vispārējas-tautsaimnieciskas-nozīmes-pakalpojumu-(VTNP)-kompensācijas-noteikšanas-metodes)

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Citi nosacījumi

- ✓ Pasākuma pirmās atlases kārtas ietvaros Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējuma atbalsta intensitāte nepārsniedz 85 procentus no kopējām attiecināmajām izmaksām un nacionālā līdzfinansējuma apmērs, ko veido pašvaldību un privātais finansējums, ir vismaz 15 procenti no projekta kopējā attiecināmā finansējuma.
- ✓ Saskaņā ar ES Regulu 2021/1058 7. panta "Par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu" 1. punktu d) apakšpunktu no ERAF un Kohēzijas fonda neatbalsta grūtībās nonākušus uzņēmumus, kā definēts Regulas (ES) Nr. 651/2014 2. panta 18) punktā, ja vien tas nav atļauts saskaņā ar de minimis atbalsta vai pagaidu valsts atbalsta noteikumiem, kas izveidoti ārkārtas apstākļu sakarā.
- ✓ SAM 2.1.3.1. MK noteikumi neparedz kumulāciju

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Paldies par uzmanību! Jautājumi?

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
struktūrfondi un
Kohēzijas fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē